

Prevelika produkcija inteligencije

Naš članak, objavljen pod gornjim naslovom u jednom od prošlih brojeva NS, možemo upotpuniti još čitavim nizom podataka, koji vidno pokazuju, da je stalež intelektualaca danas u krizi i da trpi u velikoj besposlici.

Kod Međunarodnoga ureda rada u Ženevi postoji naročita savjetodavna komisija intelektualnih radnika, koja je nedavno predložila Uredu, da na dnevni red idućega njegovog zasjedanja dođe i pitanje besposlice intelektualaca. Danas od nje trpe skoro sve države ne samo Evrope, nego i Amerike. U Njemačkoj je n. pr. koncem 1926. g. na 1.600.000 osoba bez namještenja bilo 200.000 ljudi iz krugova intelektualaca, dakle čitava osmina ukupnoga broja. U Poljskoj u febr. 1927. od svih stradalnika bez posla bilo je 10% intelektualaca. Kriza je čak i u Japanu, te je tamošnja vlada bila prisiljena, da uredi naročite burze rada za intelektualce. U prvoj godini njihova rada, 1922., te burze rada, kojih je 8 — svi najveći gradovi imaju po jednu — uspjele su, da uposle 80% onih intelektualaca, koji su tražili posla. 1923. g. bilo je uposleno samo 76%, 1924. samo 75%, slijedeće godine 65%, a 1926. opet samo 59%. Znači, da je stanje intelektualalaca dosta teško.

Da ima danas mnogo intelektualalaca, kojima nije moguće naći namještenje — u tome se svi slažu. Da je toma tako, razni su uzroci. Svi danas ističu, da je naš svijet od 1890. do 1914. g. nevjerojatno silno uznapredovao intelektualno i ekonomski. Taj napredak i blagostanje, koje se pojavilo, arodilo su procvatom umjetnosti, literature i kulture. Industrija, koja se naglo razvila, pružila je priliku uposlenja velikom broju intelektualalaca. Čim više je rastao kulturni intenzivitet, tim veći je bio broj intelektualalaca i inteligencije uopće. Osim toga naravna je težnja svakoga, da se njegovoj potomci podignu na veći nivo negoli je onaj, iz koga su izašli. Tako vidimo, da raste broj škola i broj učeće omladine. U Sjed. Državama je n. pr. 1920. g. bilo 100.000 studenata viših škola, a 1925. g. bilo ih je 750.000!

Rat je donio Evropi osiromašenje, Amerika se pak jako pomogla. Intelektualni rad počeo se manje da cijeni. Nastala je deprecijacija umnogoga rada. Danas dobro situirani ljudi lako će platiti deseterostruku valoriziranoj cijenu za automobil, dragulj itd., ali teško će da plate deseterostruko skuplju knjigu, sliku ili kip. Intelektualac, ako hoće da preživi, mora da se bavi nezanimanjima te će, ako je n. pr. profesor, raditi još i kao književnik, novinar ili još kojekako. Radi usavršenja tehnike, pa onda radi osiromašenja došlo je do racionalizacije rada i dobili smo ona ista pojava, koja je uništila obrt, da podigne industriju. Počelo se raditi sa manje sila. I zaboravljanje, da je era 1890.-1914. davno prošla, nije zaustavilo preveliko fabriciranje intelektualnoga proletarijata.

Uposliti intelektualce bez posla vrlo je težak posao. Oni su u ogromnoj većini specijalisti, bilo u pravu, kulturnim ili trgovačkim poslovima ili u tehnici. Mnogo lakše je manuelnom radništvu. Dobro je to iskusila i Poljska, kad je tu skoro htjela, da javnim radnjama pobija besposlicu. Od 22.500 besposlenih poljskih intelektualalaca nije mogla da uposli nego samo — 200! Da li je moguće intelektualce poput manuelnoga proletarijata emigracijom uposliti po drugim državama, recimo Amerike? I ne obazirajući se na činjenicu, da i tamo intelektualni staleži osjećaju besposlicu (Kanada), zar je moguće uposliti intelektualce, koji su specij-

alizirani kao pravnici, profesori itd., a ne mogu da svladaju znanje tuđih jezika, ne onako primitivno, kako to može da učini obični radnik, nego savršeno — u pismu i govoru.

Kako vidimo, naći lijek za besposlicu intelektualalaca vrlo je teško. U Americi su to riješili intelektualci sami na vrlo originalan način. Tamo je intelektualac spreman, da se probija i kao obični radnik, vrlo često kao namještenik po hotelima ili novinski kolporter. Takva metoda, čini se, prelazi i u Njemačku. Drugdje organiziraju urede za namještenja intelektualalaca. Po našem mišljenju, bar to vrijedi za Jugoslaviju, državna i privatna inicijativa treba da dignu ekonomski zemlju, koja će tada moći da intelektualni proletarijat i uposli i pošteno plaća. A

Jadi i muke naše zarobljene braće

Zagrebačkoj Nar. Politici njezin posebni dopisnik iz Pule javlja ove nove tužne vijesti:

„U Trstu sam slučajno vidio poznatog mi mladog svećenika gosp. Artura Luxa, koji služi kao župnik u Rižanu (Lazareta) blizu Kopra. On potječe od slovenskih roditelja, ali je bio uvijek u talijanskim školama, pa su koparski Talijani očekivali od njega, da će podpirati njihovu politiku odnarođivanja. Zatražili su od njega, da u svojoj inače čisto slovenskoj župi učine slovensku propovijed i da je nadomjesti talijanskom. Međutim ih on kao valjani svećenik nije htio poslušati, premda se njegova župa nalazi pred vratima Kopra. Zato su mu došli fašisti sa odvjetnikom De Petrisom (nekadanjim Petrićem) na čelu prijetiti i vrijeđati ga. Jedan je bio već podignu ruku, da će ga udariti. Župnik Luxa je bio toliko kuraužan, da ih je tužio tribunalu u Kopru. Neopreznostću jednog suca doznalo se, da je tajnik tršćanskog fašja inž. Cobolli (nekadašnji Kobol) došao jedan dan prije glavne rasprave k predsjedniku tribunalu te mu je u ime fašističke stranke zapovijedio, da tužene fašiste apsolutno ne smije osuditi. Drugi dan kod rasprave mjesto fašista morao se braniti sam g. Luxa. Jednom svjedoku (Talijanu), koji je imao svjedočiti u prilog gosp. Luxe, postavio je predsjednik ovo pitanje: „Kada Vi slučajno koga susretete na putu, u kojem mu jeziku progovorite?“ — Svjedok ne znajući sučeve namjere rekao je: „U talijanskom jeziku.“ Nato je sudac stvorio ovaj zaključak: „Dakle g. Luxa nije dobar patriota, kad u crkvi ljudima progovara u slovenskom jeziku.“ Jedini svjedok, koji je imao svjedočiti proti gosp. Luxi, iznio je, da je g. Luxa jedamput izgovorio ime ministra predsjednika Benita Mussolinija rastavljeno, da je naime rekao: „Mussolini sarebbe Ben-ito“ (u talijanskom, dotično latinskom jeziku značilo bi to: Mussolini bi bio dobro pošao). Zbog toga nijesu dašto mogli gosp. Luxu osuditi, jer tada još nije bilo zakona, po kojemu se kažnjavaju izjave proti Mussoliniju jednako kao i proti kralju. Ipak je bio župnik Luxa osuđen, da plati

sve sudbene troškove. Kad je sudac pročitao osudu zapjevali su u sudbenoj dvorani optuženici fašisti svoju himnu „Giovinezza“. Naravski da nijesu izostavili one stihove: „per gli slavi e comunisti — le botte in quantità (za Slavene i komuniste batina u izobilju). Pred deset dana zatražila je državna vlast iz Rima, da bude župnik Luxa, koji ni nakon procesa nije ukinuo slovensku propovijed, premješten, jer će inače biti oveden u internaciju na Liparske otroke. Župnik Luxa ostaje uza sve to na svom mjestu, vršeći svoju dužnost i prepuštajući se s jedne strane Božjoj Providnosti, a s druge strane fašističkom zulumu.

Vraćajući se u Pula doznao sam u vlakom, kako je dne 23. pr. mj. bio zlostavljan jedan mladi seljak iz Paza, kojega inače osobno poznam. To je naobraženi seljak i oduševljeni pristaša hrvatske pučke stranke u Italiji, a zove se Klement Bačić. Nasuprot Paza leži ispod Očke mjesto Boljan, koji je kao i Paz poznat iz Nazorovog historičkoga romana „Krvavi dani“. Onamo je g. Klementa Bačića pozvao na karabinijersku postaju ondješnji brigadir (oružnički stražmeštar). Kad je Bačić došao preda nj, počeo mu je brigadir razdraženo predbacivati, da on čita i širi „Pučki Prijatelj“ (koji se inače tiska u Trstu pod vrlo strogom talijanskom cenzurom). Bačić mu je odgovorio, da on čita „Pučki Prijatelj“, ali da je taj list u Italiji dozvoljen. Nato mu je brigadir dao nekoliko čuška i udaraca nogom, a onda mu je zaprijetio, ako mu nađe samo jedan broj „Pučkog Prijatelja“ u kući, da će mu zapaliti kuću i njega odvesti u Sardiniju.

Poznato je, kako je Mussolini nedavno odgovarajući Seipelu htio dokazati talijansku širokogrudnost time, što dozvoljava Nijemcima u Južnom Tirolu nekoliko listova. Koja korist od takve širokogrudnosti, kada onda osobe, koje te dozvoljene listove čitaju, sigurnosni organi udaraju kao pseta. Razumije se, da se hrvatsko novinstvo i ostale organizacije u Italiji moraju kraj takovih prilika boriti sa silnim poteškoćama.

SVETLA GLAVA

Dr. OETKER OVM BACKINOM

Najbolje iskušane recepte šalje na želju besplatno i prosto od poštanskih pristojba.

Dr. Oetkera ilustrirana knjiga recepta sadržaje cirka 200 prvorazrednih recepta sa 51 slikom. Cijena Din 5.- dobiva se svagdje. U slučaju, da je ista rasprodana, tražite izravno od Dr. Oetkera, Maribor.

Prošloga tjedna otišla je iz Pazina četa „crnih košulja“ u župe: Pazinske Novake, Gologoricu i dalje prema Učki. U svakoj župi su posjetili župnika i naložili mu, da uvede u crkvi talijansku propovijed. Možemo si pomisliti, u kako su teškom položaju ti naši jadni svećenici mučenici. Fašistima ne smeta ništa, što u župi nema Talijana, koji bi te propovijedi slušali. Njima je glavno, da i crkvu upotrebe za potalijancivanje našeg mukotrpnog naroda u Istri.

Nedavno se pročulo, da misli vlada otičepiti od puljske pokrajine otok Cres i Lošinj i općine Labin, Plomin, Sušnjevicu i Boljun te sve pripikopiti riječkoj pokrajini. Uprava pokrajine Pula se na tu vijest uzvrpoljila i sastavila spomenicu na centralnu vladu u Rimu proti toj nakani. U toj spomenici se naglasuje, da imade riječka pokrajina 81.849 stanovnika, a od tih da je 51.085 Slavena, pa kad bi se spomenuti krajevi pripikopili Rijeci, tada bi se broj Slavena u riječkoj pokrajini pojačao za nove 24.000. Zatim kaže u spomenici, da bi se Hrvati u spomenitim krajevima, kad bi bili pripikopljeni riječkoj pokrajini, mnogo teže odnarodili, jer da su ostali Slaveni u riječkoj pokrajini mnogo manje pristupačni upliva talijanstva nego Hrvati u puljskoj pokrajini. To je zanimivo priznanje, jer inače tvrde, da nas uopće nema u ovim krajevima i mnoge talijanske novine ne će više da nas nazivlju niti „allogeni“ (drugorođci) nego samo „alloglotti“ (drugozječniči), kao da smo mi Talijani, koji govorimo neki drugi jezik ili, kako bi oni rekli, dijalekat.

Kongres čeških kršćansko-socijalnih sindikata

U nedjelju otvorena je u Pragu 25. godišnja skupština saveza čeških kršćanskih rđničkih sindikata. Kroz zadnju periodu vodili su češki kršćanski socijalisti uspješno 250 radnih akcija te ih je u sindikatima učlanjeno preko 100.000.

† Don Juraj Blankini

27. t. mj umro je u Splitu u 81. godini života don Juraj Blankini. Vijest o njegovoj smrti izazvala je dubok dojam u čitavoj državi. Obzirom na njegove velike nacionalne zasluge na sjednici Nar. Skupštine od 28. t. mj. sjetio se predsjednik dr Ninko Perić velikoga pokojnika toplim govorom, koji su poslanici saslušali stojeći. U znak žalosti sjednica je za pola sata prekinuta.

Pok. Blankini rijetkom energijom bio je čitavoga svog života istaknuti nacionalni borac. Parih 49 godina uređivao je „Narodni List“ u Zadru, 37 godina djelovao je kao poslanik u Dalmatinskom Saboru u Zadru, a 26 godina kao poslanik u Carevinskom Vijeću u Beču. Dizao se uvijek neustrašivo na obranu narodnih interesa protiv tuđe nametljivosti. Spadao je među najaktivnije borce za narodnu stvar, gdje je uvijek imao glavnu riječ.

Njegov je rad imao uspjeha. Dočekao je ostvarenje svojih sanja, uspjeh svoga rada: slobodu svoje domovine. Proveo je dugu i ogorčenu borbu pod tadjinskim jarmom, da se u oslobođenoj domovini povuče s aktivnog političkog polja. Bio je izabran u privremeno Narodno Predstavništvo, a u prvom ministarstvu g. Lj. Davidovića bio je potpred-

sjednikom vlade. Malo zatim izabran je doživotnim predsjednikom „Jadranske Straže“. Tu je razvio žilavi rad, a želja mu je bila, da visoko podigne tu našu narodnu ustanovu. U tom radu zatekla ga je smrt.

Mrtvi ostaci prevezeni su 29. t. mj. mironoscem ratne mornarice u rodni Starigrad. Sprovodu su korporativno prisustvovala dva splitska društva, predstavnici svih vlasti i vojska, te naročita delegacija Nar. Skupštine, sastavljena od predstavnika sviju stranaka. Kralja je zaslu-pao vicesadmiral Prica.

Čitava naša štampa pisala je s mnogo simpatija o velikom pokojniku.

Slava don Jurju Blankini!

Iz Narodne Skupštine

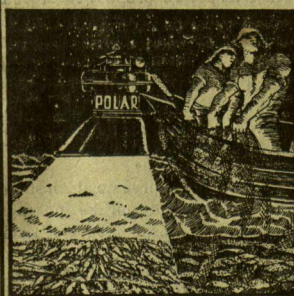
Na sjednici od petka usvojena je jednoglasno hitnost prijedloga o izmjenama i dopunama zakona o stanovima. U debati o financijskom zakonu održao je dug govor Stj. Radić. O financijskom zakonu govorio je dosta malo, ali je zato govorio o svim mogućim stvarima. Vladu i vladinu većinu nazvao je lešinom. Ističe, da ovom državom mora da vlada duh Matije Gubeca. Veli ponovno, da od zajma ne će biti ništa, a da će sve peduzeti, da ga obore. Za ministra vojnoga kaže, da on nema uvijek pravo. „On kaže: „Izdao sam naredbu“. Ja sam mu na to rekao: Nije naredba došla. On je mislio, da sam mu skinuo krunu s glave, a on krunu i ne nosi, nego Kralj. Ja sam mu rekao: Nije naredba došla, kao što i nije. Da sam ja to kazao kome civilnom ministru, on bi vidio, da je to kompliment, prema onoj žestini, kako mi govorimo. To vam pokazuje, kako je opasno, kad je soldat ministar vojske“. Govoreći o vanjskoj politici govori o odnosima s Bugarskom. Veli, da je životno uvjerenje našega naroda, da je sudbina našega naroda nerazrješivo vezana sa sudbinom Rusije u perspektivi velike budućnosti. Za Veliku Britaniju veli, da se sa svojm radom nalazi u jednoj strahovitaj zabludi i to ne samo njena konservativna, nego i liberalna stranka. Rusi i Nijemci su najjači predstavnici indoevropske rase i civilizacije. Neruski Slaveni u Evropi, a s njima i današnja Jugoslavija s Bugarskom, dočine sutrašnja Jugoslavija su jedan faktor prema Rusiji, a ne protiv Rusije u prijatelstvu sa svim susjedima, sa Mađarima i Austrijancima. Beč, i ako je prestao biti carski grad, ali je ostao jedna vrsta srednjoevropske Atene, a to će i dalje biti. Doći će vrijeme, da će to biti sjedište Saveza Naroda i da će Rusija radije doći u Beč negoli u Ženevu. Poziva sve poslije budžeta na posao, na koji ih zove narodni genije. Poslije podne govorio je Nastas Petrović, koji naročito napada vladu i većinu, jer da ima malo brige za parlament. Za govora dra S. Drljevića došlo je do sukoba i dužega



Odol se dobije u svim ljekarnama, drogerijama, parfumerijama i brijačnicama.

ORIGINAL „POLAR“

Ribarske svjetiljke od 400-2000 svjetla.



Eksplozija isključena! Funkcija zajamčena! Jednostavno rukovanje! Minimalan potrošak petroleja!

„PETROPLIN“

ZAGREB Draškovićeve ul. 58
Najjeftinije nabavno vrelo u Jugoslaviji!
Vlastita radiona za svaki popravak!

Šezdeseta godina Jeronim-skoga Književnoga Društva

Hrvatsko Književno Društvo sv. Jeronima u Zagrebu navršuje svoju šezdesetu godinu. Dana 27. ožujka 1868. potvrđena su mu od vlasti pravila, a na blagdan sv. Jeronima (30. IX.) počinje društveni rad.

Pobuda za osnutak društva dao je zagrebački nadbiskup-kardinal Juraj Haulik, veliki narodni dobrotvor i prosvjetitelj. Da ne spominjemo ostaloga, on je pomogao osnutak Strossmayerovoga sveučilišta u Zagrebu darujući 80.000 forinti, a golemim je svojama podupru i oživotvorenje Jugoslavenske Akademije i Matice Hrvatske (Ilirske). Svoj smisao za štampa pokazao je osnivanjem tjednika „Kat. list“; smisao za umjetnost time, što je ukrasio zagrebačku katedralu mramornim izrvenikom, gotskim prozorima i izvrnim orgujama; a koliko je smisla imao za prosvjetni i praktično-socijalni rad, dokazuje i to, što je upravo on o-

snivač Hrvatskoga Gospodarskog Društva i Jeronimskoga Društva. Svrhu Jeronimskoga Društva naznačio je Haulik rekavši: „... Ovo neka bude treći brat! Jugoslavenska Akademija je za najučteniju ruku, Matica Ilirska je za inteligenciju, a Jeronimsko Društvo za av široki hrvatski narod...“ U § 1. društva pravila zapisali su osnivači: Svrha je društva sv. Jeronima izdavati i uz jeftinu cijenu širiti pučke spisove dobrim duhom pisane, zabavno-poučne struke.

Haulikova desna ruka u tom poslu bio je kanonik Tomo Gajdek, kajkavski pjesnik, vaterini Ilirac. Gajdek je prvi predsjednik i on predsjednik društva punih 18 godina, pa sakuplja u odbor zauzete organizatore i vrsne pisce svoga vremena: prof. slavistu dra F. Ivekovića, historičara Ivu Kraljevića, Ivana Trnskoga i dr. Ovi prvi odbornici sastavljaju osnovicu rada i grade čvrst temelj društva. Iz prvih se zapisnika vidi, koliko je mačan početak, a kolika opet zamašnost Jeronimskoga rada.

rječkanja između Pribičevića i ministra pravde Vujčića. Posvadili su se i pribičevićevac dr Kostić i radikal Nikolić, a u prilog Kostiću umiješao se i Stj. Radić. Sjednica je bila prekinuta. Posljednji je govorio radićevac Mato Klarić, na što je sjednica zaključena. — U subotu je završena diskusija o proračunu za g. 1928.-29. Za posljednji dan diskusije vladalo je veliko interesovanje u svima političkim krugovima. Prije prelaza na dnevni red vodena je duže diskusija povodom hitnoga prijedloga SD koalicije, da se u skladu sa zakonima i životnim interesima naše države i naroda reguliraju odnosi sa talijanskim društvima „Sufid“ i „Monte Promina“, koji raspolažu u Dalmaciji vodenom snagom na Krki i Cetini i ugljenom u Sivericu i Valušću. O prijedlogu je govorio Pasarić, a onda radi objašnjenja dr Trumbić. Pošto se prešlo na pretes financijskoga zakona, dobio je riječ Šp. Pribičević. Kao i Radić dan prije napada vladu i Vrkićevića, govori protiv zajma. Upućuje neke opomene na adresu Srbijanaca. Osvrće se ponovno na svoje izvje o tome, što je izazvao rat, pa velli, da Srbija nije izazvala rat 1914. godine. Srbija je slobodnim tradicijama, ali

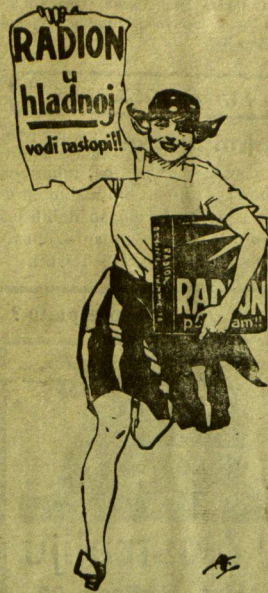
današnja Srbija nije ono, što je bila prije. U ime vlade odgovorio je ministar Grol. — U ponedjeljak na popodnevnj sjednici odmah na početku predsjednik saopćuje smrt ministra pošta g. Vlačka Kocića. U kratkom govoru spominje njegovo znanje. Poslanici su saslušali stojeći i na koncu odali poštu pokojniku poklkom: Slava mu! Poslije toga dobio je riječ Sv. Pribičević, koji je u ime SD koalicije pročitao ovu izjavu: „U ime SD koalicije čast mi je dati ovu izjavu: Deklaracijom SD koalicije, koja je pročitana na 35. sjednici Nar. Skupštine od 3. ov. mj. objavljena je odluka koalicije, da ne će učestvovati u budžetskoj raspravi i saopćeni su razlozi za ovakovu odluku. Držanje vlade i njene većine u raspravi o financijskom zakonu i njihov lekomisleni, nesavjesni i ujedno sasvim protiv-parlamentarni postupak sa amandmanima u financijskom zakonu samo su utvrdili SD koaliciju u spomenutoj ovoj odluci. U vezi sa deklaracijom od 3. ožujka ov. g. i dosljedno držanju zauzetom u toj deklaraciji SD koalicije, da bi otklonila od sebe svaku odgovornost za budžet i financijski zakon, izjavljuju, da ne će učestvovati u glasanju.“ Poslanici SD koal-

U ono se vrijeme borilo za narodni opstanak Bilježnik dr J. Posilović jadikuje: „... Narodi, što su okolo nas, Nijemci, Talijani, Mađari, daleko nas nadmašuju. Imaju knjiga i novina, koje ih poučavaju. U njih je malo tko, koji ne bi čitati umio... A i naša djeca imaju mozga, da što više i bolje nauče, imaju srca, da osjete, što je ljepše, plemenitije i Bogu draže. Ali naša djeca nemaju knjiga, pa ih sile, da uče tuđem jeziku i traže tuđe knjige.“ Zamašaj osnutka Jeronimskoga Književnog Društva vide svi prvaci tadanjega vremena, među prvima vladika Strossmayer, pa piše odboru Jeronimskoga Društva: „... Veoma me obradovao glas dobari, da gojite goruču želju našemu narodu dosta u knjizi zapaštenom pomoći tim, da mu u ruku pružite knjigu dobru, knjigu valjanu za njegovu kao materijalnu tako i duševnu korist, osobito u ovo vrijeme, kad mnogi o tom rade, da se po našem narodu proširi knjiga tuđina, knjiga često puta otrovna i njegovu biću neprijatna. Stoga na-

stojanje toga odbora ne samo odobravam, nego svesrdno blagoslivljam, i udijl Svesmogućega molim, da posao toga odbora obilno svojim darovima blagoslovi; a ja ga, u koliko je moguće, pod svoje okrije primam a obećanjam, da ću ga moralno i materijalno najobilnije potpomagati...“

Prvi radnici Jeronimskoga Društva zamašljaju dobro i počinju odmah izdavati „pučki kalendar“, „koleđarac“, koji krste svim Ilirima dragim imenom „Danica“. Bojašljivo određuju nakladu, da se prvi godišnjak tiska u tri tisuće komada. Osnovadne oni ni ne slute, da će ta „Danica“ postati najpopularniji hrvatski kalendar i dostići goleme naklade od 55.000, 60.000, pače i 100.000 istisaka godišnje. Kako je zasnovan smjer Jeronimskim izdanjima, pokazuje najbolje izbor knjiga, što je izdan u prvi mah: „Povjesnica hrvatskoga naroda“ od Sime Balenovića, „Rudnja čovjeka dužnost i blagodat“, „Pijanač“ od Mijata Stojanovića, „Mlada majka“ od liječnika Derencina, „Život Svetaca“ od

cije pozdravili su ovu izjavu burnim pjevanjem i uzvicima, a onda prvi Pribićević, a za njim svi ostali napuštaju Skupštinu. Prešlo se zatim na polemično glasanje. Glasala su za proračun i finansijski zakon 204 nar. poslanika. Za proračun glasalo ih je 193, a protiv 11. Protiv su glasali Nastas Petrović, zemljoradnici i demokratski poslanik Milenko Gilišić. — Sjednica od srijede bila je opet burna, te je obilovala incidentima. Na početku sjednice saopćuje predsjednik dr Perić smrt Jurja Biankinija i prekida sjednicu na neko vrijeme u znak žalosti. U nastavku sjednice g. Ivan Pucelj podnosi Skupštini na rješavanje prijedlog rezolucije za izbor odbora za preoaganje mjera, da se skupštinski zastupnici, zaskoni i uredbe pišu na srpsko-hrvatskom i slovenačkom jeziku. Predsjednik izjavljuje, da se stenografske bilješke prepisuju i ćirilicom i latinicom, a slovenački govori na slovenačkom. Nikakvih smetnja nema, da se i zastupnici vode na slovenačkom jeziku. U debati oko toga prijedloga dolazi do sukoba između Pucelja i poslanika SLS. Poslanici SLS dokazuju, da se toga Pucelj sjetio tek nakon devet godina, a sada to znači demagogiju. Ministar pravde Vujčić izjavio je, da ne prima hitnost ovoga prijedloga. Većina je također odbila hitnost. Radčević Lj. Maturović podnosi prijedlog o konstituisanju gradskoga zastupstva u Osijeku. Iznosi zlonutrobre općinskih komesara u Hrvatskoj i Slavoniji, te optužuje radi korupcije radikalne poslanike Jankovića i Vukovića. Zatim govori o komesarijatima u Vojvodini D. Bošković. Odmah na početku sukobljuje se s radikalom M. Kostićem, te se časte neljepim titulama. Poziva se na Sv. Rajčica, velikog župana beogradske oblasti, da su se do sada u Vojvodini prodavala bilježnička mjesta. Jer u tu stvar upliče radikal M. Kostića, to dolazi do neprestanih prepirki između govornika i Kostića. U prepirku su se umiješali i drugi poslanici, te je tako prijedpnevna sjednica prekinuta. Poslije podne je završio svoj govor Bošković, komu odgovara Kostić. Pobija tvrdnje Boškovića. Isteći, da je u vidu koja je u izborima g. 1925, respršila čitavu jednu stranku, t. j. džemijetaku, bio jedan od glavnih faktora Pribićević. Ova kampanja podiže se radi bijesa samostalnih demokrata, što nijesu uspjeli u Vojvodini. Za samoga Boškovića veli, da važi u cijelom južnom Banatu, da je skroz pan nevaljalstva ltd. Na koncu uzio je riječ ministar dr Korošec, koji je izjavio, da obćegaje, da će vlada ukiniti komesarijate po našim općinama i da će izvršiti sve, što je po zakonu potrebno. Na pitanje opozicije, kada će to biti, rekao je, da će biti odmah, ali ne može primiti prijedlog o hitnosti zato, što je to vezano za rokove. Zatim je dr Korošec odgovorio na pitanje pribićevićeva Radojevića o odlaganju gradskih izbora u Srijemskoj Mitrovici. — U četvrtak cio dan se vodila diskusija o interpelaciji udružene opozicije na ministra unutrašnjih poslova dra Korošca zbog hapšenja bivšeg soc. poslanika N. Divca u Beočinu još 11. XII. 1927. prigodom jednoga njegovog javnog predavanja. Slučaj se dakle dogodio,



Razborita upotreba

Ako želite da „RADION“ posve iskoristite, onda pazite, kako ga upotrebljavate. Ne zaboravite prvo pravilo: „RADION“ treba rastopiti u hladnoj vodi.

Samo tako razvija „RADION“ potpuno svoju snagu i pere uistinu „sam“.

Ovo je pravilo doduše jednostavno, ali baš zato ne smijete zaboraviti

„RADION“ u hladnoj vodi rastopi!

prije nego što je dr Korošec postao ministrom unutrašnjih poslova, a ipak ga je opozicija htjela izrabiti, da bi javnosti prikazala, kao da se dogodilo za ministarovanja dra Korošca. Na kao svi dosadašnji nastupi opozicije proti dru Korošcu, i ovaj joj se nastup izjalovio. Kratki odgovor dra Korošca Skupština je primila s odobravanjem na znanje, što ponovno dokazuje, da većina Nar. Skupštine ima potpuno povjerenje u dra Korošca.

IZ GRADA I OKOLICE

Uskrсни broj „Narodne Straže“ izaci će, kao i prošlih godina, u većem opsegu i većoj nakladi. Skrećemo na to pažnju naših industrijalaca i trgovaca, da se tim okoriste i oglašavaju svoje radnje.

Obredi Velike Sedmice u Stolnoj Bazilici. Na Cvjetnicu u 10 sati blagoslov maslina, koji obavlja presvij. biskup. Zatim procesija oko bazilike. Iz procesije svečana Misa uz pontifikalnu asistenciju. Pjeva se Muka. Odgovara zbor sjemeništaraca u koralu. — Na Veliku Srijedu u 6 s. vječeri „Jutrnja tmina“. Responzorije I. i II. noćnice četveroglasno na „falso-bordone“, a III. noćnice troglasno od Perosi-a pjeva zbor sjemeništaraca, dok „Cecilijanski

Zbor“, pojačan još nekim pjevačima, ove tri večeri pjeva „Pomiluj mene Bože“ (u srijedu i četvrtak onaj od Diebolda, a u petak onaj od Auera). — Na Veliki Četvrtak pontifikalna sv. Misa počinje u 9¹/₂ s. Posvetu sv. Ulja obavlja presvij. biskup uz veliku asistenciju mirskoga i redovničkoga klera. Zatim pranje nogu dvanaestorici sjemeništaraca. U 6 s. vječeri „Jutrnja tmina“. Pjevanje kao na Veliku Srijedu. — Na Veliki petak „Misa Preposvećenih“ počinje u 10¹/₂ s, koju obavlja presvij. biskup. Pjeva se Muka. Odgovara zbor sjemeništaraca. Pri adoraciji Križu pjeva se „Puče moj“ od Alesani-a. U 6 s. vječeri „Jutrnja tmina“. Zatim propovijed. U 8 sati tradicionalna procesija, koju vodi presvij. biskup. Pri povratku u crkvi pjeva se psalam „Ispoviedajte se“. — Na Veliku Subotu služba Božja počinje u 9¹/₂ s. „Gloria“ u podne. Misa svečana uz pontifikalnu asistenciju. — Na Uskrs svečana pontifikalna sv. Misa početi će u 10¹/₂ sati. Prekv nje će presvij. biskup održati homiliju i podijeliti Papski blagoslov. Misu pjeva „Cecilijanski Zbor“.

Odjek smrti don J. Biankinija u Šibeniku. Prigodom smrti zaslužnog nar. radnika don J. Biankinija šibenska je općina uputila ovaj telegram „Jadranskoj Straži“ u Splitu: „Nad odrom velikoga sina našega naroda lijemo suze. Neka mu je vječna harnost u narodu na junačkoj borbi za narod. Vječna slava don Jurju Biankini“, a pokojnikovu bratu Petru: „Nad gubitkom Vašeg dragog brata, velikog sina hrvatskog naroda, primite izrez našeg dubokog saučesća“. Također su mnoga društva izvjesila zastave, uputila žalobne telegrame i otposlala delegate na sprovod.

Pastireki pohod u šibenskoj tami. Presvij. biskup dr Jerolim Mileta u pratnji kanonika preč. don Ivana Bjažića obavio je 25. t. mj. pastireki pohod šibenskoj tami. U tamičkoj crkvi bila je služba Božja, a nakon toga podijeljena je krizma jedanaestorici kažnjenika.

Umirovljenje. Ovih dana je na vlastitu molbu bio umirovljen viši oficijal sudske kancelarije mjesnog Okružnog Suda gosp. August Trojan nakon punih 38 godina revne i uspješne službe.

dra F. Ivekovića, neke zabavne knjige i t. d. Prvi urednik dr F. Iveković želi, da se narodu dade najbolje štivo u svakom pogledu, pa poziva na saradnju prve pisce ovoga vremena i sam pomno radi sa svakim i dotjeruje svaki rukopis.

Od osnutka Jeronimskoga Društva, pa do svjetskoga rata bilo je širenje Jeronimskih knjiga uređeno tako, da bi se ljudi učlanjivali plativši jednom za svagda bar 5 forinti (20 kruna), i onda se od kamata na uplaćenu članarinu svima članovima svake godine davao kalendar „Danica“ i još po tri do četiri knjige poučne i zabavne. Ustrajnim i nesebičnim radom društvenih prijatelja i povjerenika skupljen je ogrroman broj članova, i od god. 1868. do 1918. izdano je 190 knjiga u 5,000.000 istisaka. U nizu saradnika zaredali su se mnogi hrvatski naučenjaci i pisci: Dr B. Sulek, dr F. Iveković, M. Kišpatić, F. Karald, M. Kučenjak, dr Derenčin, V. Klaić, dr Lubmajer, Q. Broz, dr Milobar, dr M. Senoa, dr Mandekić, dr Gruber, dr M. Hor-

vat, dr Frangeš i bezbroj drugih, a od književnika: Trnski, Rožić i valjda svi ostali, ako ne s većim radnjama, a ono s manjima u „Jeronimskom Zabavniku“ i „Danici“.

Svjetski rat prevrnuo je mnoge vrednote i zadao teški udarac i Hrv. Knjiž. Društvu sv. Jeronima, jer, i ako je veliki dio imauka bio uložen u palači na Trgu Kralja Tomislava u Zagrebu, velik se dio imovine čuvao u novcu i vrijednosnim papirima, kojima je vrijednost sasvim obataljena, a i najamnina od kuće odbacivala je radi poznatih prilika malo svote. Poslovanje društva moralo je zapeti, jednako kao i rad sličnih institucija kod nas i u svijetu. Nego poslije rata nije sve zamrlo; prevrat je donio i novih energija i novu vjeru u budućnost. Mnogogodišnji i iskusni predsjednik preč. opat Lj. Knežić sa dojaskošnijim svojim saradnicima gg. dr. V. Deželićem st., dr J. Loščarićem, pok. Stj. Širolom (na njegovoj je mjesto poslije izabran direktor M. Maraković) i M. Galovićem znao je okupiti

oko društva i mlade spremne suradnike, u prvom redu poletnoga i neslomivoga dra J. Andrića, koji je urednik Jeronimskih edicija, ustrajnoga i radinoga dra Stj. Markulina, blagajnika, Petra Grgeca, dr Stj. Bakšića, dra P. Lončara. Pod vodstvom ovoga odbora sistem je rada reorganizovan i društvo preporođeno. Prije svega sistem je članstva s temelja promijenjen. Promijenjene gospodarske i valutne prilike poslije rata nijesu više omogućivale, da se kao prije rata uz onako nezdratnu članarinu daju članovima knjige besplatno, pa je uvedeno, da članovi za godišnje članske serije plaćaju neki prinos. To je zapravo kupovanje knjiga, a gdje je kupovanje, knjiga, tu je potrebna stalna informacija, konstantna reklama, razgranjena i izvršna organizacija. Kako je sve to uspjelo, svjedoči činjenica, da se u 10 poratnih godina izdalo dalnjih 60 knjiga u preko 2,000.000 istisaka. Popularni kalendar „Danica“ tiskan je za god. 1928. u 55.000 primjeraka i potpuno

raspačan. Knjige t. zv. redovita izdanja (četiri knjige za 20 Din.) popale su se u nakladi do 25.000 istisaka od svake knjige; izvanredna izdanja (opet četiri knjige za 20 Din.), što su namijenjene slojevima, koji nešto više čitaju, tiskaju se u 10.000 komada. Uz ova izdanja ovakvo velikih naklada izdaju se i knjige u nešto nižim nakladama. U posljednje dvije tri godine Jeronimsko Društvo razvija se sve više u nakladni zavod po uzoru francuske Kuće Dobre Štampe. Slaveći svoju šezdesetu godišnjicu Hrv. Knjiž. Društvo sv. Jeronima gleda smjelo u budućnost, hvaleći se dičnom prošlošću u radu na polju hrvatske prosvjete, jer je skupilo preko hiljade požrtvovnih saradnika, 70.000 članova, a proširilo u narod 4.500.000 poučnih knjiga, 1.200.000 etičko-religioznih i 1.300.000 zabavnih — dakle u svemu 7.000.000 knjiga.

Dr V. D. s.

Tko oglašuje, taj napreduje!

Razne vijesti

Konkurs za brodarsku podoficirsku školu. Komanda Brodarske Podoficirske Škole u Šibeniku raspisala je natječaj za prijem 180 mladića iz građanstva i mornara stalnoga kadra mornarice, koji će se danom 1. X. t. g. primati u Brodarsku Podoficirsku Školu u Šibeniku. Uvjeti su isti kao prošle godine. Samo je izmijenjen uslov, da kandidati ne smiju biti mlađi od 17, ni stariji od 19 godina, dok je prije važio doba od 16-19 godina. Svi potanji uslovi konkursa mogu da se vide kod Izvršnog Odbora „Jadranske Straže u Splitu (Trumbićeva obala 8. III. kat) ili kod svih Oblasnih Odbora Jadranske Straže u državi.

U Leningradu u Rusiji bilo je 1926. god. 90.000 izgrednika radi alkohola, za 30.000 više negoli u predratno vrijeme.

Njemački katolički biskupi opominju u ovogodišnjoj biskupskoj poslanici sa svojega sastanka u Fuldi (Njemačka) svoje vjernike, da se potpuno uzdržavaju od alkoholnih tekućina.

Novi „Zdravljak“ (bezalkoholna goštona) otvoren je početkom novembra p. g. u Kragujevcu pomoću kragujevačkih organizacija Trezvenosti.

Načelnik u Beču je zabranio, da se alkoholne tekućine ne smiju subotom navečer ni u nedjelju čitav dan točiti.

PRIVREDA

IV. proljetni velesajam u Osijeku otvara svoje vrata 8. aprila, t. j. na prvi dan katoličkog Uskrsa sa predvidljivim i sigurnim uspjehom u svakom pogledu. Velesajam će biti svečano otvoren po predsjedniku g. Albertu Rupp, koji je stekao velike zasluge neumornim svojim radom u interesu privrednih krugova. Zastupnicima štampa kao i pročelnicima društava, kojima pripada veliki dio uspjeha u svakoj manifestaciji naše privrede, predvesti će direktor velesajma g. Ing. Pentz pojedine izlagače i rastumačiti na ogled izložene ekspozicije.

Kako nam javljaju, bit će ovogodišnji velesajam u Osijeku jedan od najljepših. Možemo dakle svim interesentima posjet ovog velesajma najtoplije preporučiti, jer vodeće automobilske marke zastupane su u velikom broju, a gospodarski strojevi od najmanjega pluga do najvećeg i najmodernijeg stroja za obrađivanje zemlje u velike će iznenaditi posjetioce, jer će mnogi izlagači iz tu- i inozemstva predvesti svoje strojeve u pogonu i tako moći interesentima prikazati sve prednosti svojih proizvoda. Prikaz o velikim uspjesima kod upotrebe umjetnoga gnovjiva i sredstva za očuvanje bilina prikazat će domaće tvornice i poduzeća pomoću različitih brošura, statističkih skrižaljka, slikama i pokusnim sadjenjem. Tekstilna industrija je također lijepo zastupana renomiranim firmama, a isto tako i građevna industrija, koje će izložiti svoje proizvode u vlastitim paviljonima. Poglavitno se mora spomenuti specijalna izložba drvne industrije, u kojoj su zastupane sve mašine, alat i kemikalije za industriju drva, okovi za građnju i pokućstvo, utarasi, sukna i kože za pokućstvo, uređaji, kao jednostavno i umjetno pokućstvo. Ova se izložba priređuje pril-

kom kongresa stolara i tvorničara pokućstvom, koji se održaje od 15. do 17. aprila u Osijeku, a na koji se i ovim putem pozivaju svi stolari i tvorničari pokućstva.

Sve željene upute daje najpripravnije: Uprava velesajma u Osijeku, tel. 2-38, kao i sva počasna zastupstva u svim većim mjestima, gdje se mogu dobiti i legitimacije uz cijenu od samo 10 dinara, koje ovlašćuju posjednika na posjet velesajma i popust na željeznicama. Neka dakle svatko, komu je moguće, posjeti IV. proljetni velesajam u Osijeku, jer će ovaj puta svaki interesent ono naći, što nužno treba. Vrijeme između katoličkog i pravoslavnog Uskrsa može sada svaki čovjek korisno sprovesti, ako putuje u Osijek, da svoje znanje gledanjem izložene robe, stručeva i artikala proširi, a svoju potrebu namiri zgodnom kupnjom.

IV.



OSJEČKI VELESAJAM
od 8.-17. aprila

LEGITIMACIJE za posjet velesajma i pogodovnu većnju na željeznici samo 10 Din.

Dobivaju se kod Uprave velesajma u Osijeku i kod počasnih zastupstva:

Zadružna gospodarska banka,
tel. 16
LUŠIĆ I DRUG

Pozor!

Cij. mušterijama Pučke Tiskare

dajem do znanja, da sam ovih dana otvorio u Kralja Tomislava ulici **PAPIRNICU**, u kojoj će se moći dobiti kancelarijskog i školskog pribora kao: zadaća svih veličina, risanka, pisanka, blokova, risačeg papira itd. Uz najpovoljnije cijene. U njoj će se također primati sve narudžbe za razne tiskarske radnje.

Preporučujući se za što bolji posjet bilježim se veleštovanjem

PAPIRNICA
kancelarijskog pribora
Jerolim Matačić pk. Petra

Pozor!

AKO UČINITE



samo jednu pokusnu narudžbu bilo to u manufakturi, konfekciji za dame, gospodu ili djecu, rublju, čarapama, zastorima, sagovima, radiu, kuhinjskim i kućnim potrepštinama, ili kojem drugom predmetu, ostati ćete naša stalna mušterija.

Zato zatražite još danas naš novi moderni cijenik za 1928. sa nekoliko tisuća slika mi Vam ga šaljemo na zahtjev posve **BESPLATNO** i franko. Oni, koji su već primili jednom od nas cijenik, ne trebaju ponovno zatražiti!

Najveća trgovačka i exportna kuća:
KASTNER I ÖHLER, ZAGREB br. 14

Vlasnik, izdavalatelj i odgovorni urednik **Ante Huljev.** - Tisak Pučke Tiskare u Šibeniku - (Predstavnici: Jerolim i Vjekoslav Matačić).

MALI OGLASNIK

Unajmljuje se stan u novoj kući na dobroj poziciji, sa dvije sobe, kuhinjom, terasom i avlijom. Sa malim predujmom stanar bi mogao dobiti još koju prostoriju. Za potanje obaviti prijaviti se u Pučkoj Tiskari.

Jesam li platio pretplatu?



U Australiju
za Lira šterlinga 28.-
U Južnu Ameriku
za Lira šterlinga 19.-

otprema Agencija
Tražite upute.
JOSIP JADRONJA -- ŠIBENIK

OPĆINA ŠIBENIK
Br. 2691. Šibenik, dne 24/3 1928.

Raspis natječaja

Spram zaključka Općinske Uprave u Šibeniku, prihvaćena u sjednici 14. ožujka 1928., raspisuje se natječaj na mjesto općinskog tajnika pri ovoj Općini.

Općinskom tajniku priznat će se pripadležnost prama dogovoru.

Onaj, koji postigne raspisano mjesto, biti će primljen u službu u privremenom svojstvu za godinu dana, nakon kojega će roka moći da postigne stalnost, ako bude zadovoljavao.

Natjecatelji moraju svojim molbama da prilože:

1. Krštenicu;
2. Svjedodžbu pripadnosti, da je podanik Kraljevine S. H. S.;
3. Isprave o eventualno dosad obavljenoj službi;
4. Naukovne svjedodžbe;
5. Svjedodžbu o sposobnosti u dotičnom zvanju;
6. Liječničku svjedodžbu o fizičkoj sposobnosti;
7. Dokaz o potpunom poznavanju srpsko-hrvatskog, a po mogućnosti i kojeg drugog od važnijih jezika.

Za mjesto tajnika prednost će imati natjecatelji sa pravnim naučima, a osobito oni sa administrativnom praksom.

Od natjecatelja se traži, da nijesu prekoračili 40. godinu života.

Rok ovome natječaju traje do 1. maja 1928.

Molbe se imaju upravit Općinskoj Upravi i moraju biti snabdjevene popisnim taksenim markama.

Od Općinskog Upraviteljatva:

Načelnik:
Dane Škarica
Prisjednik:
Dr M. Kožul.

SALAMA

prve vrsti nova roba posve zrela
dobiva se svagdje.

Prva hrvatska tvornica salame, sušena mesa i masti

M. Gavrilovića
sinovi d. d. Petrinja
zastupstvo:
JOSIP JADRONJA
ŠIBENIK (Dalmacija)



Zadružna Gospodarska Banka d. d. u Ljubljani

Podružnica Šibenik.

VLASTITA ZGRADA — — — — —
UL. KRALJA TOMISLAVA 108

Podružnice: **CELJE, DJAKOVO, MARIBOR, NOVI SAD, KOŠEVlje, KRANJ, SOMBOR, SPLIT.**

Ispostava: **BLGD.**

Dionička glavnica i pričuva preko Din. 16.000.000.

Ulošci nad Din. 300.000.000 — — — — — **Ovlašteni prodavaoc srećaka državne lutrije.**

PRIMA ULOŠKE NA KNJIŽICE, TE IH UKAMAĆUJE NAJPOVOLJNIJE.

OPREMA SVE BANKOVNE I BURZOVNE POSLOVE POVOLJNO, TOČNO I BRZO.